

REPREZENTANTELE ASOCIAȚIONISMULUI FEMININ DIN TRANSILVANIA ȘI BANAT CA DELEGATE OFICIALE LA MAREA ADUNARE DE LA ALBA IULIA

Daniela CURELEA,
prof. de istorie și geografie,
director-adjunct, Colegiul Tehnic „Cibinium”, Sibiu

Summary

In this study we have analyzed women participation on December 1, 1918, in Transylvania, that labeled Great Union. Author shows us names of Romanian delegations which represent women associationism from this space. A special attention has been paid to show social status, occupations, level of studies, repartition based on living environments. As a distinguishing sign of social and cultural progress, 61 women participated in the Great National Assembly on December 1, 1918, either as official delegates or alternates, representing practically all the territories inhabited by Romanians from Transylvania. It was also noted that the women's movement was represented in the Fortress of the Union through 34 meetings, 3 societies and one union, totaling 78 people (61 women and 17 men).

Keywords: *Women associationism, female representation, union, society, reunion*

Supunem atenției cititorilor în studiul care urmează un aspect mai puțin cunoscut în istoriografia românească de specialitate, și anume cunoașterea numelui delegatelor române din Transilvania și Banat care au participat oficial și au reprezentat asociaționismul specific feminin din acest spațiu¹⁴ la Marea Adunare care s-a desfășurat la Alba Iulia la 1 decembrie 1918. Menționăm că *Regulamentul* specific care făcea referire la modalitatea prin care urma să aibă loc selectarea prin alegeri și desemnarea delegaților reprezentativi care să participe în mod oficial la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia a postulat printre altele că decretarea unirii Transilvaniei cu România să fie cât mai legitimă și mai reprezentativă. Într-un atare context, se impunea participarea reprezentanților tuturor categoriilor sociale din această provincie¹⁵.

Au fost invitate să participe fețele bisericești ale celor două confesiuni românești, doi aleși din partea fiecărei societăți culturale din Ardeal, a reuniunii

¹⁴ Valer Moga; Sorin Arhire. *Bibliografie românească și central-est europeană, în, Anul 1918 în Transilvania și Europa Central-Estică. Contribuții bibliografice și istoriografice.* (Coordonatori: Valer Moga; Sorin Arhire). Cluj-Napoca: Centrul de Studii Transilvane, 2007, p. 179-382.

¹⁵ *Românul*, nr. 10 din 8/21 nov 1918;

cadrelor didactice, a reuniunilor meseriașilor români, ale celor de femei, doi reprezentanți ai studenților de la diferitele universități din Austro-Ungaria, din fiecare instituție de învățământ superior, un reprezentant al colegiului de conducere din fiecare institut teologic, gimnaziu, liceu, institut pedagogic și școală civilă¹⁶, ofițeri și soldați din fiecare secțiune a gărzilor naționale. Cercurile electorale din spațiul Transilvaniei și din Banat. De asemenea, au fost desemnați câte cinci delegați aleși de forurile interne ale partidelor în care activau românii (național-român și social-democrat)¹⁷.

Între participanții aleși le putem remarca în calitate de reprezentante oficiale și pe cele 61 de femei, delegate sau suplente. Din perspectiva studiului nostru, considerăm că este importantă o statistică din care să rezulte care dintre acestea au fost casnice și care erau cu studii superioare. De asemenea, importantă este și informația care se referă la organizația care le-a delegat, investindu-le oficial. Nu în ultimul rând, repartitia pe mediile de locuire a fost un alt aspect important al cercetării întreprinse. Studiul nostru, dincolo de inventarierea strictă și nominală a femeilor participante la marele moment, va face referință la cele mai sus specificate, astfel încât să putem înțelege și situația/contextul în care femeile române s-au manifestat în primele două decenii ale secolului al XX-lea, mai cu seamă în plan asociaționist, în reuniuni, societăți specifice¹⁸.

În cele ce urmează, ne vom rezuma la menționarea instituției culturale reprezentate de femeile române, așa cum sunt acestea evidențiate în documente (uniune, reuniune, societate). Ca semn distinctiv al progresului social și cultural, la Marea Adunare Națională organizată la Alba Iulia la 1 decembrie 1918, au participat 61 femei, fie ca delegate oficial, fie ca suplente, reprezentând practic toate teritoriile locuite de românii din spațiul Transilvaniei. Alături de acestea, pe listele care erau rezervate structurilor asociative ale femeilor, s-au strecurat din

¹⁶ *Anuarul Reuniunii Femeilor Române din Sibiu pe anul 1917/1918 și 1918/1919*. Sibiu: Editura Reuniunii, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, 1919, p. 16-17; *Adunarea Femeilor Române din Sibiu*. În: *Telegraful român*, anul LXVI, nr. 118, 1918, p. 466; Traian Chirilă. *Reuniunea culturală națională a meseriașilor români din Sibiu*. Sibiu: Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, 1946, p. 108. Școala Civilă de Fete a Astei cu Internat și drept de Publicitate a fost reprezentată prin profesoarele: Cornelia Bradoși, Eleonora Lemenyi-Rozvani și Eugenia Tordășianu.

¹⁷ Arhivele Naționale Istorice Centrale, (în continuare se va cita prescurtat: A.N.I.C.), Fond *Consiliul Național Român Central Arad*, dosar nr. 4/7277/1918, A.N.I.C., Fond *Consiliul Național Român Caransebeș*, dosar nr. 88/1918; Ioan I. Șerban, Nicolae Josan (coord.), Dorin Giurgiu, Ionela Mircea. *Dicționarul personalităților Unirii*. Alba Iulia: Editura Altip, 2010, p. 15-16. Vezi pe larg în acest sens în: Ion Popescu-Puțuri; Ștefan Pascu, (Coordonatori). *1918 la români. Documentele Unirii*. Vol. IX, București: Edit. Științifică și Enciclopedică, 1989.

¹⁸ Mădălina Nicolaescu. *Cine suntem noi? Despre identitatea femeilor din România modernă*. București: Editura Anima, 1996, p. 35-42. Problema activității Reuniunilor femeilor române, dar nu numai a lor a fost tratată pe larg de Ștefania Mihăilescu. În: *Din istoria feminismului românesc: antologie de texte: 1838-1929*. Iași: Editura Polirom, 2002, 396 p.; Ionela Băluță. *Femeia cetățeană: între datorie socială și absența politică*. În *Studia Politica*, vol. II, No. 3/2002, Institutul de Cercetări Politice, Universitatea din București: Meridiane, 2002, p. 673 - 681, passim.

anumite rațiuni tactice și bărbați, ceea ce, pe undeva a încălcat reprezentativitatea femeilor la Marea Adunarea care s-a desfășurat la 1 decembrie 1918.

Redăm succint mai jos următorul tabel, așa cum rezultă acesta ca urmare a prelucrării informațiilor provenite din Gazeta oficială a Consiliului Dirigent al Transilvaniei¹⁹.

Nr. crt	Structura asociativă reprezentată	Numele și prenumele persoanei	Comitatul de origine/locul de proveniență al delegatului
1	Uniunea femeilor române din Ungaria	Octavia Mazzuchi și Dora Smeu	Deva, Comitatul Hunedoara
2	Reuniunea femeilor române din Arad și provincă	Eugenia Dr. C. Pop, Elena Goldiș. Suplentă: Adriana Dr. Ispravnic	Arad, Comitatul Arad
3	Reuniunea femeilor române din Alba-Iulia și jur	Silvia A. Stoica și Rozalia Cadar	Alba Iulia, Comitatul Alba
4	Reuniunea femeilor pentru înfrumusețarea bisericii gr. -ort din Alba-Iulia Maieri	Georgeta Dr. Velican ²⁰	Alba Iulia, Comitatul Alba
5	Reuniunea. femeilor române din Abrud, Abrud-sat și jur:	Sabina Dr. Borza și Sofia Dr. Chirtop	Abrud, Comitatul Alba Câmpeni, Comitatul Turda
6	Reuniunea femeilor române din comuna Arpătac	George Axente, și Alexandru Axente ²¹	Arpătac, Comitatul Trei Scaune
7	Reuniunea «Mariana» pentru înfrumusețarea bisericii din comuna Bărbant	Marioara Botian și Livia Crețiu	Bărbant, Comitatul Alba
8	Reuniunea femeilor din Beiuș și jur	Elena Dr. Muntean și Elena Ardelean	Beiuș, Comitatul Bihor
9	Reuniunea de binefacere, a femeilor greco-catolice și greco-ortodoxe române din Bistrița	Maria Dr. Onișor și Ana Dr. German	Bistrița, Comitatul Bistrița-Năsăud
10	Reuniunea femeilor române din Blaj	Ana Macrea și Elena Albu	Hunedoara, Comitatul Hunedoara
11	Reuniunea femeilor române din	Elena Pricu și	Brașov, Comitatul

¹⁹ *Gazeta Oficială*, I, nr. 1-14, 1918; Ioan Străjan. *Membrii de drept ai Marii Adunării Naționale de la Alba-Iulia din 1 Decembrie 1918. Exmisele Reuniunilor femeiești*. În: <http://www.dacoromania-alba.ro/nr67/gazeta.htm>.

²⁰ Georgeta Velican a fost soția avocatului dr. Camil Velican. Acesta din urmă a fost primul primar român la Alba Iulia după 1 Decembrie 1918, iar ca un aspect semnificativ menționăm că în casa familiei Velican din Alba Iulia a fost înființat și au fost desfășurate primele ședințele ale guvernământului provizoriu al Transilvaniei: Consiliul Dirigent.

²¹ Remarcăm numele a doi bărbați de fel din această comunitate, evident o stratagemă politică utilizată. Ne este imposibil să credem că niciuna dintre românele din Sfântu Gheorghe sau din zonă nu a dorit să participe la Marea Adunare de la Alba Iulia. Evident este și acesta un exemplu că drepturile femeilor și egalitatea acestora cu bărbații va mai avea de așteptat.

	comitatul Brașov	Ana Pecea	Brașov
12	Reuniunea de femei din Câmpuri-Surduc	Eugenia Budoiu și Maria Fărcaș	Câmpuri-Surduc, Comitatul Hunedoara
13	Societatea femeilor române din Caransebeș	Elena Biju și Dimitrie Sgăvârdea ²²	Caransebeș, Comitatul Caraș-Severin
14	Reuniunea femeilor-române «Sf. Maria» din Cluj	Maria Dr. R. Pop și Sidonia G. I. Docan	Cluj, Comitatul Cojocna
15	Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoara	Cornelia Dr. Velțian și Veturia Păcurariu	Deva, Comitatul Hunedoara
16	Reuniunea femeilor române din Făgăraș și Jur	Nicolae Borzea, protopop și Ilie Beleuță, catehet ²³	Făgăraș, Comitatul Făgăraș
17	Reuniunea «Sf. Maria» a femeilor greco-catolice române din Gherla	Aurelia Suciș și Dr. Eugen Széles ²⁴	Gherla, Comiatul Cojocna
18	Reuniunea femeilor române greco catolice din Hațeg	Ștefan Crișan	Hațeg, Comitatul Hunedoara
19	Reuniunea femeilor române pentru înfrumșetarea bisericii greco-ortodoxe din Hațeg	Virgil Popovicu	Hațeg, Comitatul Hunedoara
20	Reuniunea femeilor române din Hunedoara	Ana Macrea și Elena Albu	Hunedoara, Comitatul Hunedoara
21	Reuniunea ajutoare a doamnelor române din Lugoj	Ersilia Petroviciu și Valeria Pinte	Lugoj, Comiatul Caraș-Severin
22	Reuniunea femeilor române pentru înfrumșetarea bisericii din Lipoveni	Emilia Muntean n. Podoabă și Maria Urzică n. Moldovan ²⁵ ,	Alba Iulia, Comitatul Alba
23	Reuniunea de femei pentru înfrumșetarea bisericii din Micești	Maria Ciugudean n. Crișan, Salomia Păclășan. Suplent, Ioan Ciugudean ²⁶	Micești, Comitatul Alba
24	Reuniunea femeilor greco-ortodoxe române din Petroșeni	Dr. Dominic Stanca ²⁷	Petroșeni, Comitatul Hunedoara
25	Reuniunea femeilor române greco-ortodoxe din Rășinari	Aurelia Goga și Sora C. Mitrea	Rășinari, Comitatul Sibiu
26	Reuniunea «Cununa Sft. Maria» a femeilor române din Reghin	Dr. Eugen Truția, avocat ²⁸	Reghin, Comitatul Mureș-Turda

²² De menționat numele unui alt bărbat care a fost înscris pe listele unor reuniuni ale femeilor.

²³ De remarcat că din comitatul Făgăraș sunt amintite numele a doi bărbați, un protopop și un catehet care au fost înscrși pe listele unor reuniuni/societăți/asociații ale femeilor.

²⁴ Constatăm numele unui alt bărbat care a fost cadru didactic în Gherla.

²⁵ Maria Urzică a fost soția protopopului greco-catolic de Alba Vasile Urzică și a prezidat această reuniune a femeilor din cartierul Lipoveni din Alba Iulia. Vezi în acest sens și studiul nostru: Dragoș Curelea. *Contribuție la o cunoaștere a vieții și activității protopopului greco-catolic de Alba Iulia, Vasile Urzică, între 1916-1942*. În: <http://asociatiaculturaladobreanu.blogspot.com/>.

²⁶ Se poate identifica în această listă numele unui alt bărbat originar din apropierea Albei Iulia.

²⁷ Pe lista oficială a Reuniunii femeilor ortodoxe române din Petroșeni figura numele unui alt bărbat, aspect care a privat o participare reală a femeilor din această structură în Alba Iulia. De altfel, chiar dacă s-a folosit acest subterfugiu tactic, în realitate femeile române au fost prezente la Alba Iulia, dar reprezentativitatea lor ca femei a avut de suferit, chiar dacă din punct de vedere zonal, spațiul lor de origine era reprezentat la Alba Iulia prin bărbați proveniți din aceeași comunitate.

²⁸ De remarcat un alt nume de bărbat care a reprezentat la Alba Iulia o reuniune a femeilor din Reghin.

27	Reuniunea femeilor greco-catolice române din Roșia-Montană	Miner Aron Gruică, Dr. Simion Henzel. Suplent Nicolau Cosma ²⁹	Roșia de Munte Comitatul Alba
28	Societatea femeilor ortodoxe române din Săliște	Maria Iordache Roșea și Maria Oprea Borcea	Săliște Comitatul Sibiu
29	Reuniunea femeilor române pentru înfrumusețarea bisericii din Sălciva de Sus	Veronica Gaja și Măria Praja	Sălciva de Sus Comitatul Alba
30	Reuniunea femeilor române din Sibiu	Eugenia Tordășianu, prof., Dr. Eleonora Lemenyi- Rozvány și suplentă Cornelia Barbu	Sibiu Comitatul Sibiu
31	Reuniunea femeilor române sălăgene	Cornelia Maniu, Lazăr Maior Periceiu și Suplent Emanoil Stoica ³⁰	Șimleul-Silvaniei Comitatul Sălaj
32	Reuniunea femeilor române din comitatul Târnavei-mici	Eugenia Săbaia și Ana Boila, Suplente Ana Coman, Leontina Costea,	Boziaș, Dicio-Sânmărtin, astăzi Târnăveni. Comitatul Târnava Mică
33	Societatea de lectură a femeilor române din Turda	Ecaterina Dr. Moldovan și Eugenia Mesaroșiu	Turda, Comitatul Mureș- Turda
34	Reuniunea femeilor greco-ortodoxe române din Zlatna	Stana Rof I. Nicolae și Aurelia Beșa n. Albini Suplente Elena Albini și Lucreția Domșa n. Bunea	Zlatna, Comitatul Alba
35	Reuniunea femeilor greco-catolice române din Zlatna	Lucreția Domșa și Măria Tomotaș	Zlatna, Comitatul Alba
36	Reuniunea femeilor române greco-ortodoxe din Sebeșul-Mare	Iosif Costea ³¹	Sebeșul Mare Comitatul Cojocna
37	Reuniunea femeilor române din Feldioara	Reveica I. Sibian	Feldioara Comitatul Brașov
38	Reuniunea femeilor române din Ofenbaia	Valeria Țăran și Anuța Barb	Ofenbaia, Comitatul Turda-Arieș

Tabel nr. 1.

Reuniuni, societăți și uniuni reprezentative ale femeilor care au participat la
Marea Adunare de la Alba Iulia ca delegate oficiale

²⁹ De asemenea, constatăm faptul că și Roșia de Munte a fost reprezentată în adunarea de la Alba Iulia de trei bărbați, dintre care doi de drept și un supleant.

³⁰ De data aceasta, pe lângă o femeie reprezentantă de drept a reuniunii locale, sunt remarcați și doi bărbați.

³¹ Constatăm pe lista acestei reuniuni din spațiul comitatului Cogocna numele unui bărbat care a participat la Alba Iulia, la 1 decembrie 1918, în mod evident substituindu-se unei reprezentante de sex femeiesc. Acesta este un alt element care denotă că reprezentativitatea femeiască la Marea Unire, deși a existat, în realitate a fost una relativă și diminuată.

Între toate aceste românce, participante la Marea Adunare Națională (1 decembrie 1918), ne vom opri în rândurile care urmează la menționarea numelor și a reuniunii pe care au reprezentat-o femeile din Alba Iulia și din împrejurimi, precum și femeile din Sibiu și zona imediat limitrofă care au participat la acest mare eveniment plebiscitar al națiunii române din Transilvania³². În sensul celor exprimate, menționăm numele albaiuliențelor Rozlia Cadar, Silvia A. Stoica³³ care au reprezentat *Reuniunea femeilor române din Alba Iulia și jur.* Georgeta Dr. Velican, care a participat din partea *Reuniunii femeilor pentru înfrumusețarea bisericii greco-ortodoxe din Alba-Iulia Maieri*³⁴. Emilia Muntean, și Maria Urzică au fost desemnate oficial de *Reuniunea femeilor române pentru înfrumusețarea bisericii din Lipoveni, Alba Iulia*³⁵. Marioara Boțian și Livia Crețiu, ambele din Bărăbanț au reprezentat, *Reuniunea «Mariana» pentru înfrumusețarea bisericii din comuna Bărăbanț.* Maria Ciugudean și Salomia Pâclișan, ambele din comuna limitrofă Alba Iuliei, Micești. Cele două au reprezentat *Reuniunea de femei pentru înfrumusețarea bisericii din Micești.* Din Abrud și Câmpeni au participat doamnele Sabina Dr. Borza și Sofia Dr. Chirtop, cele două fiind reprezentante ale *Reuniunii femeilor române din Abrud și Câmpeni.*

Din Blaj au participat doamnele Elena Dr. Pop, Eliza Bodocan, iar ca supleante, Cornelia Hodoșiu și Roza Șerban. Acestea au reprezentat *Reuniunea femeilor române din Blaj.* Din Zlatna au participat Stana Rof I. Nicolae și Aurelia Beșa născută Albini, iar ca supleante le remarcăm pe Elena Albini și Lucreția Domșa, născută Bunea. Cele patru au fost desemnate să reprezinte în Alba Iulia, *Reuniunea femeilor greco-ortodoxe din localitate,* iar *Reuniunea femeilor greco-catolice române* din aceeași localitate a fost reprezentată de Lucreția Domșa și Maria Tomotaș. Deținem și informația că în Alba Iulia, la 1 decembrie 1918 au participat și Elena Muntean, (medic în Alba Iulia), respectiv Elena Căpâlnean (profesoară)³⁶.

³² Observăm din parcurgerea Listei menționate că au fost și bărbați care din anumite motive au reprezentat diferite *Reuniuni ale femeilor* românce, evident din rațiuni tactice și ca un subterfugiu folosit.

³³ Silvia A. Stoica a fost soția inginerului român Aurel Stoica, care a activat în Despărțământul Alba Iulia al Astrei. După Unirea din 1918, Aurel Stoica a condus districtul Alba Iulia al Căilor Ferate Române.

³⁴ Georgeta Velican, a fost soția lui Camil Velican, membru important în Despărțământul Alba Iulia al Astrei. După Unirea din 1918, constituirea și primele ședințe de lucru ale Consiliului Dirigent s-au desfășurat la Alba Iulia în casa familiei Velican. Camil Velican a fost primul primar român al Alba Iuliei, iar apoi a fost prefect național-liberat al Județului Alba și senator de Alba în Parlamentul României până în 1937. Nu în ultimul rând menționăm vasta activitate organizatorică a avocatului Camil Velican, care s-a îngrijit de înființarea filialelor Partidului Național-Liberal în județul Alba. A fost implicat în organizarea Serbărilor Unirii care s-au desfășurat la Alba Iulia (1929).

³⁵ Maria Urzică a fost soția protopopului greco-catolic de Alba Iulia, Vasile Urzică, a fost un alt important membru al comitetelor de conducere în despărțământul local al Asociațiunii Transilvane și vicepreședinte al Consiliului Național Român din Alba Iulia.

³⁶ *Gazeta oficială*, I, nr. 12, 1919; Ioan Străjan. *Membrii de drept ai Marii Adunării Naționale de la Alba-Iulia din 1 Decembrie 1918. Exmisele Reuniunilor femeiești.* În <http://www.dacoromania-alba.ro/nr67/gazeta.htm>. Elena, Dr. Muntean a fost fiica avocatului memorandist Rubin Patiția și soția avocatului dr. Zaharia Muntean, originar din părțile Sibiului. Elena Căpâlnean a fost soția preotului greco-catolic Iuliu Căpâlnean din Vereșmort (astăzi comuna Unirea, județul Alba); Aceasta a reprezentat în Alba Iulia, *Reuniunea pentru înfrumusețarea bisericii greco-catolice* din localitatea amintită.

În ceea ce privește participantele din Sibiu și zona limitrofă, amintim printre acestea cadrele didactice Eugenia Tordășianu³⁷ și dr. Eleonora Lemenyi, măritată Rozvány, ambele activând la Școala Civilă de Fete a Asociațiunii. Ca supleantă, reuniunea sibiană a delegat pe Cornelia Barbu. Cele trei femei sibience au reprezentat *Reuniunea femeilor române din Sibiu*³⁸. De menționat că dr. Eleonora Lemenyi Rozvány a fost singura femeie aleasă în Marele Sfat Național la 1 decembrie 1918 în Alba Iulia³⁹. Din comuna Rășinari au fost la Alba Iulia la 1 decembrie 1918, Aurelia Goga și Sora C. Mitrea; cele două au reprezentat *Reuniunea femeilor române greco-ortodoxe din comuna Rășinar*. Săliștencele au fost reprezentate de Maria Iordache Roșea și Maria Oprea Borcea, ambele fiind desemnate de *Societatea femeilor ortodoxe române din localitatea Săliște*.

Cu privire la memoriile unei alte delegate sibiene cu credențional la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, pe nume Cornelia Barbu⁴⁰, deținem informația că punctele citite public de Vasile Goldiș au marcat auditoriul. *Au produs un mare entuziasm punctele din proclamație în care se formulau largi drepturi democratice, pentru toți cetățenii statului, indiferent de naționalitate, confesiune, grad de cultură, drepturi stipulate la articolul III, a subliniat în interviul său din 1968, Cornelia Barbu*⁴¹.

În concluzie, am remarcat într-o manieră succintă, dar esențială contribuția femeilor românce care au participat în mod oficial la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia (1 decembrie 1918), din partea diferitor organisme asociaționiste, reuniuni privind înfrumusețarea bisericii din localitate, societăți de lectură sau de organizare a unor expoziții și concursuri în mediile românești din Transilvania. Accentul acestei cercetări a fost focalizat pe cunoașterea femeilor care au reprezentat

³⁷ Traian Chirilă. *Reuniunea culturală națională a meseriașilor români din Sibiu*. Sibiu: Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, 1946, p. 108. Eugenia Tordășianu a fost soția lui Victor Tordășianu. Acesta a fost al doilea președinte al comitetului de conducere al Reuniunii meseriașilor români din Sibiu.

³⁸ *Anuarul Reuniunii Femeilor Române din Sibiu pe anul 1917/1918 și 1918/1919*. Sibiu: Editura Reuniunii, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, 1919, p. 16-17; *Adunarea Femeilor Române din Sibiu*. În *Telegraful român*, anul LXVI, nr. 118, 1918, p. 466; Valeria Șoroștineanu. *Reuniunea femeilor române din Sibiu în anii Primului Război Mondial*. În: *Astra Sabesiensis*, Cluj-Napoca: Argonaut, 2, 2016, p. 69.

³⁹ Eleonora Lemenyi-Rozvány (1885-1948). A fost cadru didactic în Sibiu, la Școala Civilă de Fete a Asociațiunii. Membră a secției române a Partidului Social-Democrat din Ungaria. Remarcăm că a fost singura femeie aleasă în Marele Sfat Național Român la Alba Iulia în 1 decembrie 1918. Vezi și în: Anton Drăgoescu (coordonator). *Istoria României. Transilvania*. vol. II, p. 663. Discursul dr. Eleonora Lemenyi-Rozvány a fost pe larg prezentat și în periodicul arădean. *Biserica și Școala*, anul XLII, nr. 49, 2 decembrie 1918, p. 2-3.

⁴⁰ *Scânțeia. Supliment*, nr. 6, 1968, p. 8.

⁴¹ [Cornelia Barbu]. *Pe-al nostru steag e scris Unire !* În *Scânțeia. Supliment*, nr. 6, 1968, p. 8. Articolul, deghizat bine în publicația amintită, este grăitor și, deși nu este semnat, din tonul și patima cu care a fost scris/povestit este mai mult decât credibil că a fost realizat de Cornelia Barbu, una dintre delegatele oficiale ale Reuniunii de femei din Sibiu la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia.

Alba Iulia și zona limitrofă, respectiv, Sibiu și spațiul imediat apropiat la marele moment al afirmării naționale românești⁴².

Din interpretarea statistică a datelor cuprinse în Tabelul nr. 1 de mai sus și care se găsesc în diferite numere ale periodicului sibian *Gazeta Oficială*, desprindem următoarele informații, de altfel, semnificative din perspectiva studiului de față: din 38 de structuri cultural-naționale de tip asociativ ale femeilor române din Transilvania și Banat, acestea au fost reprezentate numai în 27 structuri de tip colectiv, în celelalte, deloc puține, au fost desemnați 17 bărbați⁴³. De asemenea, am remarcat că mișcarea femeilor a fost reprezentată în Cetatea Unirii prin 34 reuniuni, 3 societăți și o uniune, totalizând un număr de 78 persoane (61 femei și 17 bărbați).

Bibliografie selectivă:

1. *Adunarea Femeilor Române din Sibiu*. În: *Telegraful Român*, anul LXVI, nr. 118, 1918, p. 466.
2. Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond *Consiliul Național Român Central Arad*, doc. nr. 4/7277/1918; Fond *Consiliul Național Român Caransebeș*, dosar 88/1918
3. *Anuarul Reuniunii Femeilor Române din Sibiu pe anul 1917/1918 și 1918/1919*, Sibiu, Editura Reuniunii, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, 1919.
4. [Cornelia Barbu]. *Pe-al nostru steag e scris Unire !* În: *Scânteia. Supliment*, nr. 6, 1968, p. 8.
5. Ionela Băluță. *Femeia cetățeană: între datorie socială și absența politică*. În *Studia Politica*, vol. II, No. 3/2002, p. 673-681.
6. *Biserica și Școala*, anul XLII, nr. 49, 2 decembrie 1918, din Arad.
7. *Gazeta oficială*, anul I, nr. 1-14, decembrie 1918, din Sibiu.
8. *Gazeta oficială*, anul I, nr. 12, 1919, din Sibiu.
9. Ioan I. Șerban; Nicolae Josan; Dorin Giurgiu; Ionela Mircea. *Dicționarul personalităților Unirii*. Alba Iulia: Editura Altip, 2010.
10. Traian Chirilă. *Reuniunea culturală națională a meseriașilor români din Sibiu*. Sibiu: Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, 1946.
11. Daniela Curelea. *Contribuție la cunoașterea femeilor care au participat la Alba Iulia în 1918*. În *Gânduri și simțiri prin fapte. Studii și articole de istorie*. (Coordonator: Curelea Daniela). Sibiu: Editura Armanis, 2018, p. 125-133.

⁴² Daniela Curelea. *Contribuție la cunoașterea femeilor care au participat la Alba Iulia în 1918*. În *Gânduri și simțiri prin fapte. Studii și articole de istorie*. (Coordonator: Curelea Daniela). Sibiu: Editura Armanis, 2018, p. 125-133.

⁴³ Înțelegem, așadar, că dintr-un total de 78 de persoane desemnate în calitate oficială la Alba Iulia din parte Reuniunilor, societăților, asociațiilor, uniunilor femeilor române, acestea erau reprezentate în procent de 78 %, restul de 22 % a revenit bărbaților din următoarele comunități transilvănene: Arpădac, cu 2 persoane, Caransebeș, cu o persoană, Făgăraș 2 persoane, Gherla, o persoană, Hațeg, 2 persoane, Micești-Alba, o persoană, Petroșani, o persoană, Reghin, o persoană, Roșia de Munte, 3 persoane, Sălaș-Șimleul-Silvaniei, 2 persoane, Sebeșul-Mare, o persoană.

12. Dragoș Curelea. *Contribuție la o cunoaștere a vieții și activității protopopului greco-catolic de Alba Iulia, Vasile Urzică, între 1916-1942*. În: <http://asociatiaculturaladobreanu.blogspot.com/>.
13. Anton Drăgoescu (coordonator). *Istoria României. Transilvania*. Cluj-Napoca: Editura George Barițiu, 1997, vol. II.
14. Ștefania Mihăilescu. În: *Din istoria feminismului românesc: antologie de texte: 1838-1929*. Iași: Polirom, 2002.
15. Mădălina Nicolaescu. *Cine suntem noi? Despre identitatea femeilor din România modernă*. București: Anima, 1996.
16. Popescu Puțuri, Ion; Pascu, Ștefan, (Coordonatori), *1918 la români. Documentele Unirii*, Vol. IX. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1989.
17. *Românul*, nr. 10 din 8/21 noiembrie 1918, din Arad.
18. *Scântea*. Supliment, nr. 6, 1968, din București.
19. Valeria Șoroștineanu. *Reuniunea femeilor române din Sibiu în anii Primului Război Mondial*. În *Astra Sabesiensis*, an II, 2016, Cluj-Napoca, p. 69.
20. Ioan Străjan. *Membrii de drept ai Marii Adunării Naționale de la Alba-Iulia din 1 Decembrie 1918. Exmisele Reuniunilor femeiești*. În: <http://www.dacoromania-alba.ro/nr67/gazeta.htm>.